ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 30.7.2020
COM(2020) 343 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

για την επανεξέταση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125, της 16ης Ιανουαρίου 2019, για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εμπόριο αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για α) τη θανατική ποινή και για β) βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία διέπεται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/125[1] («κανονισμός»). Ο κανονισμός, ο οποίος εκδόθηκε το 2005, αντικατοπτρίζει την ισχυρή δέσμευση της ΕΕ για την εξάλειψη των βασανιστηρίων και της θανατικής ποινής.

Ο κανονισμός της ΕΕ κατά των βασανιστηρίων έχει συμβάλει στην κάλυψη μεγάλου κενού στους ελέγχους του εμπορίου με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα. Θέσπισε πρωτοφανείς, δεσμευτικούς εμπορικούς περιορισμούς σε σχέση με μια σειρά αντικειμένων τα οποία συχνά δεν περιλαμβάνονται σε στρατιωτικούς καταλόγους, καταλόγους ειδών διπλής χρήσης ή άλλους καταλόγους στρατηγικού ελέγχου των εξαγωγών. Ο κανονισμός έχει επιδοκιμαστεί ευρέως από τη διεθνή κοινότητα ανθρωπίνων δικαιωμάτων: για παράδειγμα, ο πρώην ειδικός εισηγητής των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια, Theo van Boven, αποκάλεσε τον κανονισμό ορόσημο για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και πρότυπο το οποίο θα μπορούσαν να ακολουθήσουν χώρες σε άλλες περιοχές[2].

Ο κανονισμός τροποποιήθηκε δύο φορές, το 2011 και το 2014, ώστε να επικαιροποιηθούν και να επεκταθούν τα παραρτήματα του κανονισμού στα οποία απαριθμούνται τα αντικείμενα που απαγορεύονται και ρυθμίζονται. Το 2016, ο κανονισμός και, ειδικότερα, οι διαδικαστικές του διατάξεις τροποποιήθηκαν ουσιωδώς.

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 32 του κανονισμού, η παρούσα έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή και τον αντίκτυπο του κανονισμού την περίοδο μεταξύ 2017 και 2019, δηλαδή μετά την τελευταία του τροποποίηση το 2016. Στην έκθεση εξετάζονται ειδικότερα οι ακόλουθοι τομείς: τροποποιήσεις του κανονισμού μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων· εθνικά μέτρα εφαρμογής· απαιτήσεις πληροφόρησης και αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της συντονιστικής ομάδας κατά των βασανιστηρίων, καθώς και των δραστηριοτήτων πολιτών της Ένωσης στο εξωτερικό.

Η παρούσα έκθεση παρέχει επίσης επισκόπηση βασικών δεδομένων στο πλαίσιο του κανονισμού και αξιολογεί την εφαρμογή του κανονισμού σε σχέση με τις βασικές αρχές της συνάφειας, της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας, της συνοχής και της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας.

2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2019/125

2.1 Στόχος και κύριες διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125

Στόχος του κανονισμού είναι η παρεμπόδιση, αφενός, της θανατικής ποινής και, αφετέρου, των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας σε τρίτες χώρες. Γίνεται διάκριση των αντικειμένων ανάλογα με

[1] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/125, της 16ης Ιανουαρίου 2019, για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (ΕΕ L 30 της 31.1.2019, σ. 1).

[2] Όπως διατυπώνεται στο έγγραφο της Γενικής Γραμματείας του Συμβουλίου με τίτλο «Εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ σχετικά με τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας – απολογισμός και νέα μέτρα εφαρμογής», 8407/1/08 REV 1, 18 Απριλίου 2008.

- το αν εκ φύσεως προορίζονται για καταχρηστική χρήση και δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποτελούν αντικείμενο εμπορίου (παράρτημα II) ή
- αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για νόμιμους σκοπούς, όπως ο εξοπλισμός για την επιβολή του νόμου (παράρτημα III), καθώς και ορισμένες φαρμακευτικές χημικές ουσίες (παράρτημα IV)· το εμπόριο των αντικειμένων που εμπίπτουν σε αυτή την περίπτωση υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς.

Για τον σκοπό αυτόν, ο κανονισμός θεσπίζει περιορισμούς σε σχέση με το εμπόριο με τρίτες χώρες. Ειδικότερα, ο κανονισμός:

i. απαγορεύει τις εισαγωγές, τις εξαγωγές και τη διαμετακόμιση προς, από και μέσω της ΕΕ, αντικειμένων τα οποία στην πράξη χρησιμοποιούνται μόνο για τη θανατική ποινή ή για βασανιστήρια (και τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα II). Απαγορεύεται επίσης η παροχή τεχνικής βοήθειας σχετικής με τα αντικείμενα αυτά, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης στη χρήση τους. Επιπλέον, απαγορεύεται η διαφήμιση αντικειμένων αυτού του είδους στο διαδίκτυο, την τηλεόραση, το ραδιόφωνο ή σε εμπορικές εκθέσεις·

ii. καθορίζει ότι για τα αντικείμενα (που απαριθμούνται στο παράρτημα III) τα οποία είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για τέτοιους σκοπούς, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για άλλους νόμιμους σκοπούς (επιβολή του νόμου), απαιτείται προηγούμενη άδεια εξαγωγής, η οποία χορηγείται κατά περίπτωση· η εν λόγω άδεια απαιτείται επίσης και για την παροχή τεχνικής βοήθειας ή μεσιτικών υπηρεσιών σχετικών με τα αντικείμενα αυτής της κατηγορίας. Το παράρτημα III δεν περιλαμβάνει: α) πυροβόλα όπλα που διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 258/2012[3]· β) είδη διπλής χρήσης που διέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 428/2009[4]· γ) αντικείμενα που διέπονται από την κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ[5]·

iii. ρυθμίζει το εμπόριο αντικειμένων —χημικών ή φαρμακευτικών ουσιών (παράρτημα IV)— που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή (π.χ. προϊόντα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση ανθρώπων με θανατηφόρο ένεση). Τα αντικείμενα αυτά προστέθηκαν στον κατάλογο αντικειμένων που υπόκεινται σε εξαγωγικούς ελέγχους το 2011. Θεσπίστηκε χωριστή άδεια (η «ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής») για τον έλεγχο των εξαγωγών των αναισθητικών χημικών ουσιών αυτού του είδους και για την αποτροπή της μεταφοράς τους για χρήση σε εκτελέσεις με θανατηφόρο ένεση, χωρίς όμως να περιορίζεται το εμπόριο αυτών των χημικών ουσιών για ιατρική, κτηνιατρική χρήση και άλλους νόμιμους σκοπούς. Όταν η εξαγωγή φαρμάκων απαιτεί άδεια εξαγωγής σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό και η εξαγωγή υπόκειται επίσης σε υποχρέωση άδειας

[3] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 258/2012, της 14ης Μαρτίου 2012, για την εφαρμογή του άρθρου 10 του πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, των εξαρτημάτων τους, των μερών τους και των πυρομαχικών, το οποίο επισυνάπτεται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος (πρωτόκολλο των ΗΕ για τα πυροβόλα όπλα), και για τη θέσπιση άδειας εξαγωγής, μέτρων εισαγωγής και διαμετακόμισης για πυροβόλα όπλα, μέρη και εξαρτήματά τους και πυρομαχικά (ΕΕ L 94 της 30.3.2012, σ. 1).

[4] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 428/2009 του Συμβουλίου, της 5ης Μαΐου 2009, περί κοινοτικού συστήματος ελέγχου των εξαγωγών, της μεταφοράς, της μεσιτείας και της διαμετακόμισης ειδών διπλής χρήσης (ΕΕ L 134 της 29.5.2009, σ. 1).

[5] Κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των εξαγωγών στρατιωτικής τεχνολογίας και εξοπλισμού (ΚΕΠΠΑ) (2020/C 85/01) (ΕΕ C 85 της 13.3.2020, σ. 1).

σύμφωνα με διεθνείς συμβάσεις που διέπουν τα ναρκωτικά φάρμακα και τις ψυχοτρόπους ουσίες, όπως η σύμβαση του 1971 για τις ψυχοτρόπους ουσίες, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν ενιαία διαδικασία για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που τους επιβάλλονται βάσει του παρόντος κανονισμού και της σχετικής σύμβασης.

Ο κανονισμός περιλαμβάνει λεπτομερείς καταλόγους αντικειμένων που αναφέρονται ανωτέρω υπό i), με βάση τις ακόλουθες κλάσεις:

- αντικείμενα —και τα κατασκευαστικά τους μέρη— σχεδιασμένα για την εκτέλεση ανθρώπων·
- αντικείμενα που δεν είναι κατάλληλα για τη χρήση από τις αρχές επιβολής του νόμου για την καταστολή ανθρώπων·
- φορητές συσκευές, καθώς και ορισμένα είδη μαστιγίων, που δεν είναι κατάλληλα προς χρήση από τις αρχές επιβολής του νόμου για τον έλεγχο ταραχών ή την αυτοπροστασία:

Τα αντικείμενα της κατηγορίας ii) επί του παρόντος διακρίνονται στις ακόλουθες κλάσεις:

- αντικείμενα σχεδιασμένα για την καταστολή ανθρώπων·
- όπλα και συσκευές σχεδιασμένες για τον έλεγχο ταραχών ή την αυτοπροστασία·
- όπλα και εξοπλισμός για τη διάχυση χημικών ουσιών εξουδετέρωσης ή ερεθισμού με σκοπό τον έλεγχο ταραχών ή την αυτοπροστασία και συναφείς ουσίες.

Στα αντικείμενα της κατηγορίας iii) περιλαμβάνονται ειδικότερα φάρμακα τα οποία είναι ιδιαιτέρως πιθανό να χρησιμοποιηθούν σε θανατηφόρες ενέσεις. Προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο κανονιστικός φόρτος που επωμίζονται οι εταιρείες κατά την εξαγωγή φαρμάκων που σώζουν ζωές, ο κανονισμός προβλέπει ένα σύστημα συνολικών αδειών εξαγωγής[6] που δεν απαιτεί από τις εταιρείες να ζητούν ειδική άδεια εξαγωγής για κάθε αποστολή φαρμάκων. Προκειμένου να τους χορηγηθεί συνολική άδεια, οι εταιρείες πρέπει να αποδείξουν ότι διαθέτουν κατάλληλα συστήματα ελέγχου για την αποτροπή της πώλησης αυτών των φαρμάκων για χρήση σε εκτελέσεις.

Η διαμετακόμιση (μεταφορά εντός του τελωνειακού εδάφους της ΕΕ μη ενωσιακών αντικειμένων τα οποία διέρχονται από το τελωνειακό έδαφος της Ένωσης με προορισμό τρίτες χώρες) των αντικειμένων που απαριθμούνται στο παράρτημα II απαγορεύεται. Η διαμετακόμιση των ελεγχόμενων αντικειμένων που απαριθμούνται στο παράρτημα III γενικά δεν απαγορεύεται, ωστόσο απαγορεύεται σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας που εκτελεί τη διαμετακόμιση αντικειμένων «γνωρίζει ότι οποιοδήποτε μέρος ενός φορτίου των εν λόγω αντικειμένων προορίζεται να χρησιμοποιηθεί για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία σε τρίτη χώρα».

Ο κανονισμός δεν ρυθμίζει την εισαγωγή στην ΕΕ ή τη μεταφορά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για σκοπούς επιβολής του νόμου και συναφών

[6] Η «ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής» είναι άδεια εξαγωγής που αφορά τις χημικές ουσίες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση ανθρώπων με θανατηφόρο ένεση (παράρτημα IV του κανονισμού). Χρησιμοποιείται όταν αυτά τα αντικείμενα/αυτές οι χημικές ουσίες εξάγονται σε χώρες που έχουν καταργήσει τη θανατική ποινή για όλα τα εγκλήματα και έχουν επιβεβαιώσει την κατάργησή της μέσω διεθνούς δέσμευσης. Όσον αφορά τις χώρες που δεν είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο εν λόγω κατάλογος περιλαμβάνει τις χώρες που όχι μόνο έχουν καταργήσει τη θανατική ποινή για όλα τα εγκλήματα, αλλά έχουν επίσης κυρώσει το Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, χωρίς να διατυπώσουν επιφύλαξη.

αντικειμένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για νόμιμους σκοπούς επιβολής του νόμου αλλά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά για βασανιστήρια και άλλες μορφές κακομεταχείρισης. Επίσης, ο κανονισμός δεν απαγορεύει τη μεταφορά εντός της ΕΕ αντικειμένων που εκ φύσεως προορίζονται για καταχρηστική χρήση ή ακατάλληλων αντικειμένων.

Ο κανονισμός είναι νομικά δεσμευτικός και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ· θέτει υποχρεώσεις για τους «εξαγωγείς». Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών είναι επιφορτισμένες με την παρακολούθηση της συμμόρφωσης προς τις απαγορεύσεις και τις απαιτήσεις αδειοδότησης του κανονισμού.

Ο κανονισμός απαιτεί από τα κράτη μέλη να δημοσιεύουν ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων με λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τις σχετικές αιτήσεις αδειών και με τις άδειες. Περιλαμβάνει περαιτέρω μέτρα που έχουν ως στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας και την αποτροπή της καταστρατήγησης, από ένα κράτος μέλος, της άρνησης χορήγησης άδειας εξαγωγής από άλλο κράτος μέλος. Περιλαμβάνει επίσης διατάξεις με τις οποίες διευκολύνεται η τακτική επανεξέταση και τροποποίηση των καταλόγων των απαγορευμένων και ελεγχόμενων αντικειμένων, παρέχοντας στα κράτη μέλη της ΕΕ τη δυνατότητα να απευθύνουν δεόντως αιτιολογημένο αίτημα προς εξέταση στην Επιτροπή.

2.2 Περιορισμοί του εμπορίου: βασικό μέσο για την πρόληψη των βασανιστηρίων και την παρεμπόδιση της θανατικής ποινής

Το άρθρο 5 της *Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, το άρθρο 7 του *Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα*, το άρθρο 3 της *Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών* και ιδίως η *Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας*, προβλέπουν την ανεπιφύλακτη και συνολική απαγόρευση των βασανιστηρίων και κάθε άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής συμπεριφοράς ή τιμωρίας.

Το 2019 η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (ΓΣΗΕ) κάλεσε όλα τα κράτη «να λάβουν κατάλληλα αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά και άλλα μέτρα για την πρόληψη και την απαγόρευση της παραγωγής, του εμπορίου, της εξαγωγής, της εισαγωγής και της χρήσης εξοπλισμού που δεν έχει άλλη πρακτική χρήση εκτός από την επιβολή βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής συμπεριφοράς ή τιμωρίας»[7].

Η απόλυτη απαγόρευση των βασανιστηρίων που κατοχυρώνεται στις συμβάσεις των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα αντικατοπτρίζεται, σε επίπεδο ΕΕ, στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»)[8]. Το άρθρο 2 παράγραφος 2 του Χάρτη ορίζει ότι κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου ούτε να εκτελεστεί. Το άρθρο 4 του Χάρτη ορίζει ότι κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.

Παρά τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη δυνάμει του διεθνούς δικαίου, εξακολουθούν να τελούνται πράξεις βασανιστηρίων και άλλης κακομεταχείρισης. Τα τελευταία έτη, η διεθνής κοινότητα αναγνωρίζει ολοένα και περισσότερο την ανάγκη για ρύθμιση και περιορισμό του εμπορίου ορισμένου εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για σκοπούς επιβολής

[7]Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών της 18ης Δεκεμβρίου 2019, A/RES/74/143. Βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.
[8]ΕΕ C 202 της 7.6.2016, σ. 389.

του νόμου, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα αντικείμενα αυτά δεν χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια ή άλλη κακομεταχείριση.

Ο κανονισμός της ΕΕ αποτέλεσε έμπνευση για τη σύσταση της συμμαχίας για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια, η οποία δημιουργήθηκε το 2017, προωθείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συγχρηματοδοτείται από την Αργεντινή και τη Μογγολία. Στόχος της είναι να καταστήσει σημαντικά δυσχερέστερο, σε διεθνές επίπεδο, το εμπόριο αντικειμένων που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν, ή που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, για τη θανατική ποινή και για βασανιστήρια. Με την προσχώρησή τους στη Συμμαχία, οι χώρες δεσμεύονται, μεταξύ άλλων, να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα, μέσω της θέσπισης εθνικής νομοθεσίας και της αποτελεσματικής επιβολής του νόμου, ώστε να περιορίσουν το εμπόριο αντικειμένων που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια και για τη θανατική ποινή.

Τον Ιούνιο του 2019 η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών εξέδωσε σημαντικό ψήφισμα που προετοιμάζει το έδαφος για τις μελλοντικές εργασίες σε επίπεδο ΗΕ για τη θέσπιση κοινών διεθνών προτύπων στον εν λόγω τομέα[9]. Το ψήφισμα, το οποίο επικροτήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης[10], καλεί τις χώρες να εξετάσουν τη σκοπιμότητα, το πεδίο εφαρμογής και τις παραμέτρους των πιθανών κοινών διεθνών προτύπων για το εμπόριο των σχετικών αντικειμένων. Ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ αναμένεται να υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του εν λόγω ψηφίσματος στην 74η Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών. Σε δεύτερο στάδιο, και με βάση την εν λόγω έκθεση, θα εκπονηθεί νέα έκθεση από ομάδα κυβερνητικών εμπειρογνωμόνων (οι οποίοι θα οριστούν στο πλαίσιο του συστήματος του ΟΗΕ, σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στο ψήφισμα του Ιουνίου του 2019), η οποία θα υποβληθεί στην 75η Σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών εντός του 2021.

Από την πλευρά του, το Συμβούλιο της Ευρώπης διερευνά επίσης, επί του παρόντος, τη σκοπιμότητα μιας πρωτοβουλίας σε αυτόν τον τομέα. Στις 28 Νοεμβρίου 2019, η Διευθύνουσα Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμφώνησε να στηρίξει πρόταση για την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών, σε επίπεδο Συμβουλίου της Ευρώπης, με τις οποίες θα ενθαρρύνονται ή θα διευκολύνονται οι έλεγχοι των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης επί του εμπορίου αντικειμένων που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια, κακομεταχείριση και τη θανατική ποινή. Η πρόταση προτρέπει επιπλέον όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης να προσχωρήσουν στην παγκόσμια συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια, καθώς και να στηρίξουν τη διαδικασία του ΟΗΕ για την ανάπτυξη διεθνών μέτρων σε αυτόν τον τομέα. Η Ελβετία, η Βόρεια Μακεδονία και το Μαυροβούνιο έχουν επιλέξει να ακολουθήσουν το πρότυπο του κανονισμού, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο ανακοίνωσε επίσης ότι θα διατηρήσει τις διατάξεις του κανονισμού μετά την αποχώρησή του από την ΕΕ.

2.3 Αντικείμενο της παρούσας έκθεσης (άρθρο 32 του κανονισμού)

Σύμφωνα με το άρθρο 32 του κανονισμού, η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, έως τις 31 Ιουλίου 2020 και στη συνέχεια ανά πενταετία, πλήρη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή και τον αντίκτυπο του κανονισμού, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει προτάσεις τροποποίησής του. Ο κανονισμός ορίζει ότι κατά

[9] A/RES/73/304, εκδόθηκε από τη Γενική Συνέλευση στις 28 Ιουνίου 2019.

[10] Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την πολιτική της ΕΕ έναντι τρίτων χωρών όσον αφορά τα βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά την 3712η σύνοδό του που πραγματοποιήθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 2019.

την εν λόγω επανεξέταση αξιολογείται η ανάγκη συμπερίληψης των δραστηριοτήτων πολιτών της Ένωσης στο εξωτερικό.

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρέχουν στην Επιτροπή όλα τα κατάλληλα στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης. Η έκθεση περιλαμβάνει ειδικά τμήματα σχετικά με τη συντονιστική ομάδα κατά των βασανιστηρίων που συγκροτείται δυνάμει του κανονισμού (άρθρο 31) και τα πεπραγμένα της και πρέπει επίσης να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 33 παράγραφος 1 (κυρώσεις).

Η παρούσα έκθεση παρέχει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή και τον αντίκτυπο του κανονισμού από την τελευταία τροποποίησή του το 2016 και έως το τέλος του 2019, καλύπτοντας ως εκ τούτου ουσιαστικά τις δραστηριότητες των ετών 2017, 2018 και 2019.

Στην έκθεση επίσης αξιολογείται η εφαρμογή του κανονισμού σε σχέση με τις βασικές αρχές της συνάφειας, της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας, της συνοχής και της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας. Η εν λόγω αξιολόγηση επικεντρώνεται στο κατά πόσον ο κανονισμός επιτυγχάνει τους κύριους στόχους του και στο αν έχουν προκύψει νέοι προβληματισμοί και νέες προκλήσεις από το 2016. Στόχος είναι να προσδιοριστεί ευκολότερα αν απαιτείται η λήψη περαιτέρω μέτρων για την αντιμετώπιση τυχόν αδυναμιών που εντοπίζονται.

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

3.1 Κανονιστικό πλαίσιο

Ο κανονισμός εκδόθηκε αρχικά ως κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Εκδόθηκε στις 27 Ιουνίου 2005 και άρχισε να ισχύει στις 30 Ιουλίου 2006[11]. Η τελευταία ουσιαστική τροποποίησή του εγκρίθηκε το 2016[12].

Ο κανονισμός κωδικοποιήθηκε ως κανονισμός (ΕΕ) 2019/125 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Ιανουαρίου 2019, για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία[13].

3.1.1 Τροποποιήσεις του κανονισμού

Ο κανονισμός τροποποιήθηκε δύο φορές μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων· η μία τροποποίηση πραγματοποιήθηκε κατά την περίοδο αναφοράς και η δεύτερη το 2020.

Με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2018/181 της Επιτροπής, της 18ης Οκτωβρίου 2017[14], η Δομινικανή Δημοκρατία, το Σάο Τομέ και Πρίνσιπε και το Τόγκο προστέθηκαν στον κατάλογο των χωρών προορισμού για τις οποίες ισχύει η ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής (παράρτημα V).

[11] ΕΕ L 200 της 30.7.2005, σ. 1.
[12] Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2134 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2016, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 του Συμβουλίου για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (ΕΕ L 338 της 13.12.2016, σ. 1).
[13] ΕΕ L 30 της 31.1.2019, σ. 1.
[14] ΕΕ L 40 της 13.2.2018, σ. 1.

- Με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2020/621 της Επιτροπής, της 18ης Φεβρουαρίου 2020[15], τροποποιήθηκαν το παράρτημα Ι (με επικαιροποίηση των καταχωρίσεων αρκετών αρμόδιων αρχών) και το παράρτημα V (με την προσθήκη της Γκάμπια και της Μαδαγασκάρης στον κατάλογο χωρών προορισμού για τις οποίες ισχύει η ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής).

Στην Επιτροπή έχει ανατεθεί η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την τροποποίηση των καταλόγων των απαγορευμένων ή ελεγχόμενων αντικειμένων, μεταξύ άλλων και μέσω «διαδικασίας επείγοντος», εφόσον το απαιτούν επιτακτικοί λόγοι επείγοντος.

3.1.2 Εθνικά μέτρα εφαρμογής

Ο κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή του. Τα κράτη μέλη έχουν την ευθύνη να αποφασίζουν, κατά περίπτωση, αν θα χορηγήσουν άδεια εξαγωγής ή αν θα απορρίψουν αίτηση για τη χορήγηση άδειας για τα ελεγχόμενα αντικείμενα που απαριθμούνται στα παραρτήματα ΙΙΙ και IV του κανονισμού.

Προκειμένου να αποφευχθεί η καταστρατήγηση, ο κανονισμός επιβάλλει στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών την υποχρέωση να ενημερώνουν όλες τις αρμόδιες αρχές των υπόλοιπων κρατών μελών και την Επιτροπή εάν αρνηθούν να εκδώσουν άδεια ή ακυρώσουν υφιστάμενη άδεια. Συνεπώς, όταν ένα κράτος μέλος της ΕΕ εξετάζει το ενδεχόμενο να χορηγήσει άδεια για πράξη «ουσιαστικά πανομοιότυπη» με πράξη αναφερόμενη σε αίτηση χορήγησης άδειας που είχε απορριφθεί από άλλο κράτος μέλος κατά την προηγούμενη τριετία, οφείλει να διαβουλευτεί με το κράτος μέλος που είχε λάβει την απόφαση για την απόρριψη της αίτησης. Εάν, παρόλα αυτά, χορηγηθεί άδεια, το κράτος μέλος που τη χορήγησε οφείλει να παράσχει στην Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη λεπτομερή εξήγηση σχετικά με τους λόγους της απόφασής του. Κατά την αξιολόγηση μιας αίτησης, οι αρχές οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη εκτιμήσεις σχετικά με την προβλεπόμενη χρήση και τον κίνδυνο εκτροπής της για παράνομους σκοπούς.

Τα κράτη μέλη δεν χορηγούν άδεια «όταν υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι τα αντικείμενα του παραρτήματος ΙΙΙ ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, συμπεριλαμβανομένης σωματικής τιμωρίας δυνάμει δικαστικής απόφασης, από αρχή επιβολής του νόμου ή οιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο» ή να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή σε τρίτη χώρα.

Στον κανονισμό απαριθμούνται οι ακόλουθες πηγές πληροφοριών για την καθοδήγηση των αρχών κατά τη λήψη των αποφάσεών τους:

- υφιστάμενες διεθνείς δικαστικές αποφάσεις,
- πορίσματα των αρμοδίων οργάνων των Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της ΕΕ,
- εκθέσεις της ευρωπαϊκής επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης και τιμωρίας και του ειδικού εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τα βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία.

Άλλες πληροφορίες που μπορούν να λαμβάνουν υπόψη οι αρχές στο πλαίσιο της λήψης αποφάσεων περιλαμβάνουν:

[15] ΕΕ L 144 της 7.5.2020, σ. 1.

- υφιστάμενες εθνικές δικαστικές αποφάσεις,
- εκθέσεις που καταρτίζονται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, και
- πληροφορίες σχετικά με περιορισμούς εξαγωγών των αντικειμένων που απαριθμούνται στα παραρτήματα II και III που εφαρμόζονται από τη χώρα προορισμού.

Τα ίδια κριτήρια εφαρμόζονται για τη λήψη απόφασης σε σχέση με αιτήσεις που αφορούν την παροχή μεσιτικών υπηρεσιών ή τεχνικής βοήθειας.

Τα κράτη μέλη έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή 13 αποφάσεις απόρριψης κατά την περίοδο αναφοράς. Λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τις άδειες εξαγωγής που εκδόθηκαν και για τις σχετικές αιτήσεις που απορρίφθηκαν κατά την περίοδο αναφοράς παρέχονται στην ενότητα 3.5.

Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών καλούνται επίσης να καταχωρίζουν σε βάση δεδομένων της Επιτροπής όλα τα στοιχεία που αφορούν τις αποφάσεις με τις οποίες αρνήθηκαν να χορηγήσουν άδεια εξαγωγής. Η βάση δεδομένων ταυτοποιεί την οικεία αρμόδια αρχή της ΕΕ, τον τελικό προορισμό, το σχετικό αντικείμενο, την περιγραφή του αντικειμένου και το όνομα του παραλήπτη και του τελικού χρήστη.

Ο κανονισμός καθορίζει έναν μηχανισμό για την προσθήκη αντικειμένων στο παράρτημα II, το παράρτημα III και το παράρτημα IV, παρέχοντας τη δυνατότητα στα κράτη μέλη της ΕΕ να υποβάλουν δεόντως αιτιολογημένο αίτημα προς εξέταση στην Επιτροπή. Η Επιτροπή δεν έλαβε κανένα αίτημα αυτού του είδους κατά την περίοδο αναφοράς.

Πέραν της απαρίθμησης των αντικειμένων των οποίων το εμπόριο απαγορεύεται ή ελέγχεται, ο κανονισμός περιλαμβάνει επίσης διατάξεις που επιτρέπουν στα κράτη μέλη της ΕΕ να θεσπίζουν αυτόνομα περαιτέρω εθνικά μέτρα για τον έλεγχο του εμπορίου ορισμένων πρόσθετων αντικειμένων.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού, τα κράτη μέλη μπορούν να εγκρίνουν ή να διατηρούν εθνικά μέτρα σε σχέση με περιορισμούς στη μεταφορά, τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, την ασφάλιση ή αντασφάλιση ή την εν γένει διαφήμιση ή προώθηση σε σχέση με αντικείμενα που απαριθμούνται στο παράρτημα II. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο[16] διατηρεί τους εθνικούς περιορισμούς στην κυκλοφορία εμπορευμάτων μεταξύ τρίτων χωρών εκτός της ΕΕ.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν απαγόρευση εξαγωγής και εισαγωγής πεδών (ποδών), αλυσίδων πρόσδεσης περισσοτέρων του ενός ατόμων και φορητών συσκευών ηλεκτροσόκ. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επιβάλλουν απαίτηση άδειας για την εξαγωγή χειροπεδών διαστάσεων μεγαλύτερων των προβλεπομένων. Με βάση τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί στην Επιτροπή, το Βέλγιο[17], η Ελλάδα[18], το Λουξεμβούργο[19], η Ισπανία[20] και το Ηνωμένο

[16] Η παρούσα έκθεση καλύπτει τα έτη 2017, 2018 και 2019, αφορά δηλαδή την περίοδο πριν από την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση την 31η Ιανουαρίου 2020.

[17] Ο φλαμανδικός νόμος περί εμπορίου όπλων της 15ης Ιουνίου 2012 απαγορεύει την εισαγωγή όλων των φορητών συσκευών ηλεκτροσόκ που μπορούν να αφήσουν τα άτομα απολύτως ανυπεράσπιστα ή να προκαλέσουν πόνο, εκτός από τις συσκευές που προορίζονται για ιατρική ή κτηνιατρική χρήση (ισχύουν εξαιρέσεις βάσει των οποίων επιτρέπεται η επίσημη χρήση). Όσον αφορά την περιφέρεια της Βαλονίας, σύμφωνα με το διάταγμα περί εμπορίου όπλων της 21ης Ιουνίου 2012, απαγορεύονται η εισαγωγή, η εξαγωγή και η διαμετακόμιση φορητών συσκευών ηλεκτροσόκ κάθε είδους —με την εξαίρεση των ιατρικών και κτηνιατρικών εργαλείων— που μπορούν να ακινητοποιήσουν ανθρώπους ή να τους προκαλέσουν πόνο.

Βασίλειο[21] έχουν θεσπίσει τέτοιους πρόσθετους περιορισμούς. Σχετικά μέτρα εφαρμόζουν και η Ουγγαρία και η Ιταλία. Η Σλοβακία έχει ενημερώσει την Επιτροπή ότι εντός του 2020 θα ξεκινήσει νομοθετική διαδικασία για την τροποποίηση του σλοβακικού νόμου του 2007 που αφορά το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση.

Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο του κανονισμού. Η ετήσια έκθεση της Επιτροπής στηρίζεται στις πληροφορίες που παρέχουν τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων και μέσω των εθνικών εκθέσεων που εκπονούνται σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 3. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες των κρατών μελών όσον αφορά τη χορήγηση αδειών κατά τα έτη 2017 και 2018 για εξαγωγές αντικειμένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για βασανιστήρια ή για τη θανατική ποινή[22]. Το δεύτερο εξάμηνο του 2020 αναμένεται να εκδοθεί έκθεση σχετικά με τις άδειες εξαγωγής για το έτος 2019.

3.2 Δραστηριότητες της συντονιστικής ομάδας κατά των βασανιστηρίων

Η συντονιστική ομάδα κατά των βασανιστηρίων (ATCG) συγκροτήθηκε κατόπιν της τροποποίησης του κανονισμού το 2016[23] και η λειτουργία της συνίσταται στο να «εξετάζει κάθε ζήτημα που αφορά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.» Η ATCG, η οποία τελεί υπό την προεδρία της Επιτροπής, χρησιμεύει ως βήμα για την ανταλλαγή πληροφοριών, μεταξύ των εκπροσώπων κρατών μελών και της Επιτροπής, σχετικά με διοικητικές πρακτικές. Επιπλέον, κατά την προετοιμασία των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, η Επιτροπή πραγματοποιεί διαβουλεύσεις με την ATCG σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου[24].

---

[18] Η Ελλάδα διατηρεί τα εθνικά πρόσθετα μέτρα σε σχέση με δύο αντικείμενα που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού, δηλαδή τις συσκευές ηλεκτροσόκ και τις χειροπέδες (βλ. τον νόμο 2168/1993 όπως έχει τροποποιηθεί).

[19] Η εξαγωγή και η εισαγωγή πεδών (ποδών) και αλυσίδων πρόσδεσης περισσοτέρων του ενός ατόμων απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 1 του τροποποιημένου νόμου της 27ης Ιουνίου 2018 περί ελέγχου των εξαγωγών. Απαγορεύονται η εξαγωγή και η εισαγωγή φορητών συσκευών ηλεκτροσόκ, με εξαίρεση την περίπτωση όπου οι συσκευές αυτές συνοδεύουν τον χρήστη για σκοπούς προσωπικής προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 1 του τροποποιημένου νόμου της 27 Ιουνίου 2018 περί ελέγχου των εξαγωγών. Επίσης, απαιτείται άδεια για την εξαγωγή χειροπεδών με συνολικό μήκος, συμπεριλαμβανομένων των αλυσίδων, το οποίο μετράται από την εξωτερική άκρη της μίας χειροπέδης μέχρι την εξωτερική άκρη της άλλης χειροπέδης, που υπερβαίνει τα 240 mm (άρθρο 36 παράγραφος 2 του τροποποιημένου νόμου της 27ης Ιουνίου 2018 περί ελέγχου των εξαγωγών).

[20] Σύμφωνα με το βασιλικό διάταγμα 679/2014 της 1ης Αυγούστου 2014 για τη θέσπιση ελέγχου των εξωτερικού εμπορίου αμυντικού υλικού, άλλου υλικού και ειδών και τεχνολογιών διπλής χρήσης, η Ισπανία ελέγχει την εξαγωγή των κοινών χειροπεδών, επιβάλλοντας στους υποψήφιους εξαγωγείς την υποχρέωση έκδοσης άδειας για την εξαγωγή των εν λόγω δεσμών.

[21] Σύμφωνα με το άρθρο 9 του διατάγματος του Ηνωμένου Βασιλείου για τον έλεγχο των εξαγωγών του 2008, απαιτείται άδεια για την εξαγωγή των αντικειμένων που απαριθμούνται στο άρθρο 14 παράγραφος 1.

[22] COM(2019) 445 της 1ης Οκτωβρίου 2019.

[23]Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2134 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2016, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 του Συμβουλίου για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, ΕΕ L 338 της 13.12.2016, σ. 1.

[24] ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η ATCG πραγματοποίησε τέσσερις συνεδριάσεις: στις 12 Ιουλίου 2017, στις 28 Ιουνίου 2018, στις 29 Απριλίου 2019 και στις 17 Δεκεμβρίου 2019.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 παράγραφος 4 του κανονισμού, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις δραστηριότητες, τις έρευνες και τις διαβουλεύσεις που διεξάγει η συντονιστική ομάδα κατά των βασανιστηρίων. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς που καλύπτει η παρούσα έκθεση, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση τον Οκτώβριο του 2019[25], για τα έτη 2017 και 2018. Το δεύτερο εξάμηνο του 2020 αναμένεται να εκδοθεί έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες της ATCG για το έτος 2019.

Η ATCG πραγματοποίησε τεχνικές ανταλλαγές σχετικά με τα διαθέσιμα εργαλεία στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων της Επιτροπής, ένα ασφαλές και κρυπτογραφημένο σύστημα που δημιουργήθηκε για να διευκολύνει τις εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για ζητήματα ελέγχου των εξαγωγών να ανταλλάσσουν πληροφορίες με την Επιτροπή. Το άρθρο 23 παράγραφος 5 του κανονισμού απαιτεί από τις αρμόδιες αρχές να χρησιμοποιούν αυτό το σύστημα για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις περιπτώσεις απόρριψης αίτησης για άδεια εξαγωγής (οι οποίες αναφέρονται ως «άρνηση»).

Η ATCG εξέτασε την απαίτηση προηγούμενης άδειας για ορισμένα είδη τεχνικής βοήθειας και μεσιτικών υπηρεσιών που καθορίζονται στα άρθρα 15 και 19 του κανονισμού. Η ATCG πραγματοποίησε επίσης τεχνικές ανταλλαγές σχετικά με τις απαγορεύσεις που καθορίζονται στα άρθρα 8 και 9 του κανονισμού και αφορούν τη συμπερίληψη των απαριθμούμενων αντικειμένων σε εμπορικές εκθέσεις και στη διαφήμιση, αντίστοιχα. Οι απαγορεύσεις αυτές θεσπίστηκαν με την τροποποίηση του κανονισμού του 2016. Οι ανταλλαγές κάλυψαν ιδίως τις ενδεχόμενες κατευθυντήριες γραμμές για τις αρμόδιες αρχές, καθώς και τους τρόπους επιβολής. Επισημάνθηκε ότι είχαν αναφερθεί περιπτώσεις διαφήμισης αντικειμένων στους ιστότοπους ορισμένων Ευρωπαίων προμηθευτών.

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 48, η ATCG εξέτασε επίσης τις προτεινόμενες κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την τροποποίηση των παραρτημάτων του κανονισμού, οι οποίες τελικά εκδόθηκαν στις 18 Οκτωβρίου 2017 και στις 18 Φεβρουαρίου 2020 (βλ. ενότητα 3.1.1 ανωτέρω).

Μία άλλη πτυχή στην οποία επικεντρώθηκαν οι εργασίες της ATCG αφορούσε τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων των εθνικών αρμόδιων αρχών. Σε συνέχεια αυτών των συζητήσεων, συλλέγεται ευρύτερο φάσμα δεδομένων σχετικών με το εμπόριο για την ετήσια έκθεση της Επιτροπής για το 2019.

Τέλος, η ATCG πραγματοποίησε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την Παγκόσμια Συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια, καθώς και για την πρόοδο προς πιθανά κοινά διεθνή πρότυπα σε αυτόν τον τομέα.

3.3 Διαφάνεια και πληροφόρηση

Το άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού ορίζει ότι τα κράτη μέλη εκπονούν δημόσια ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων, όπου δίδουν πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των αιτήσεων που έχει ληφθεί, σχετικά με τα αντικείμενα και τις χώρες που αφορούν οι αιτήσεις και σχετικά με τις αποφάσεις που έχουν λάβει όσον αφορά τις αιτήσεις αυτές.

[25] COM(2019) 449 final της 7ης Οκτωβρίου 2019.

Η Τσεχία[26], η Δανία[27], η Γερμανία[28], η Ρουμανία[29] και το Ηνωμένο Βασίλειο[30] ενημέρωσαν την Επιτροπή σχετικά με τις δημόσιες ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων τους για το 2019[31]. Πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού, οι δημόσιες εκθέσεις «δεν θα περιλαμβάνουν πληροφορίες των οποίων την αποκάλυψη τα κράτη μέλη θεωρούν αντίθετη προς ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας τους».

Περιορισμένος αριθμός αρμόδιων αρχών έχουν δημοσιεύσει στους ιστότοπους των αντίστοιχων κυβερνήσεων πληροφορίες σχετικά με τους κανόνες και τους κανονισμούς που ισχύουν για τα αντικείμενα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού προκειμένου οι οικονομικοί φορείς να ενημερώνονται σχετικά με τις διαδικασίες έκδοσης αδειών εξαγωγής και τις πρόσθετες απαιτήσεις.

3.4 Εφαρμογή εξαγωγικών ελέγχων

Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή εξαγωγικών ελέγχων. Σύμφωνα με το άρθρο 33 του κανονισμού, «τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται για την παραβίαση των διατάξεων του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο για να διασφαλίσουν την εφαρμογή τους. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.» Συνεπώς, τα κράτη μέλη της ΕΕ θεσπίζουν εθνικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης του κανονισμού τόσο από φυσικά όσο και από νομικά πρόσωπα.

Αυτές οι εθνικές κυρώσεις περιλαμβάνουν τόσο διοικητικές όσο και ποινικές κυρώσεις και κατά κανόνα ποικίλλουν από χρηματικά πρόστιμα έως φυλάκιση, περιλαμβανομένης και της δήμευσης των αντικειμένων.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η Επιτροπή δεν έλαβε από τις αρμόδιες αρχές πληροφορίες σχετικά με παραβιάσεις του κανονισμού. Ο κανονισμός δεν υποχρεώνει τις αρμόδιες αρχές να παράσχουν πληροφορίες αυτού του είδους.

3.5 Άδειες εξαγωγής: Βασικά δεδομένα

Η Επιτροπή συλλέγει από τις αρμόδιες αρχές δεδομένα που της επιτρέπουν να διαμορφώσει μια γενική εικόνα των αδειών εξαγωγής που έχουν χορηγηθεί (ή έχουν απορριφθεί) σε σχέση με τα ελεγχόμενα αντικείμενα που περιγράφονται στα παραρτήματα III και IV του κανονισμού.

Με βάση τα δεδομένα από την έκθεση της Επιτροπής[32] για τα έτη 2017 και 2018 και τα δεδομένα που συλλέγονται για την έκθεση της Επιτροπής για το 2020, η οποία καλύπτει το

---

[26] Τσεχία: https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/mucici-nastroje/zprava-ministerstva-prumyslu-a-obchodu-o-plneni-narizeni-rady-es-c--1236-2005-za-rok-2018--54368/

[27] Δανία: https://eksportkontrol.erhvervsstyrelsen.dk/produkter

[28] Γερμανία: https://www.bafa.de/DE/Aussenwirtschaft/Ausfuhrkontrolle/Antragsarten/Anti_Folter_Verordnung/anti_folter_node.html

[29] Ρουμανία: http://www.imm.gov.ro/adaugare_fisiere_imm/2019/10/Rapoarte-anuale-comert-tortura-2017-2018.pdf

[30] Σύμφωνα με το άρθρο 127 παράγραφος 6 της Συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενεργείας (ΕΕ L 29 της 31.1.2020, σ. 7), κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται στο άρθρο 126 της εν λόγω Συμφωνίας, οποιαδήποτε αναφορά στα κράτη μέλη η οποία περιλαμβάνεται στο σχετικό δίκαιο της Ένωσης θεωρείται ότι καλύπτει και το Ηνωμένο Βασίλειο.

[31] Ηνωμένο Βασίλειο: https://www.gov.uk/government/collections/strategic-export-controls-licensing-data

[32] Έκθεση σχετικά με τις άδειες εξαγωγής το 2017 και το 2018 δυνάμει του κανονισμού για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία – COM(2019) 445 final.

έτος 2019[33], ο αριθμός των αδειών εξαγωγής που χορηγήθηκαν (ή απορρίφθηκαν) κατά την περίοδο 2017-2019 μπορεί να συνοψιστεί ως εξής[34]: Το 2017 κοινοποιήθηκαν συνολικά 292 άδειες, οι οποίες χορηγήθηκαν από 12 κράτη μέλη. Το 2018 11 κράτη μέλη ανέφεραν ότι είχαν χορηγήσει συνολικά 231 άδειες. Το 2019 κοινοποιήθηκαν συνολικά 281 άδειες που χορηγήθηκαν από 10 κράτη μέλη[35]. Επομένως, ο συνολικός αριθμός των αδειών που χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια της τριετούς περιόδου αναφοράς στο σύνολό της ανέρχεται σε 804.

Δεκαπέντε κράτη μέλη ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, δεν είχαν λάβει αιτήσεις για τη χορήγηση αδειών δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125.

Ο κανονισμός επιβάλλει απαίτηση άδειας εξαγωγής παρέχοντας με αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές να ελέγχουν κατά πόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι, σε περίπτωση εξαγωγής, τα αντικείμενα ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (παράρτημα ΙΙΙ) ή για τη θανατική ποινή (παράρτημα IV). Για τον σκοπό αυτόν, το άρθρο 20 παράγραφος 8 του κανονισμού ορίζει ότι η αρμόδια αρχή θα πρέπει να λαμβάνει «πλήρεις πληροφορίες, ιδίως σχετικά με τον τελικό χρήστη, τη χώρα προορισμού και την τελική χρήση των αντικειμένων».

Κατά τη διάρκεια της τριετούς περιόδου αναφοράς, κοινοποιήθηκε η απόρριψη 13 αιτήσεων για άδεια εξαγωγής: 4 το 2017, 5 το 2018 και 4 το 2019.

Οι πληροφορίες που έχουν τεθεί στη διάθεση της Επιτροπής, οι οποίες βασίζονται στα δεδομένα που έχουν κοινοποιηθεί από τις αρμόδιες αρχές, παρέχουν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διακρίνει μεταξύ της τελικής χρήσης για την επιβολή του νόμου, για επιστημονικούς σκοπούς και σκοπούς υγειονομικής περίθαλψης, της τελικής χρήσης από εταιρείες παροχής υπηρεσιών ασφαλείας, της ιατρικής τελικής χρήσης (νοσοκομειακή και κτηνιατρική χρήση) των αντικειμένων που απαριθμούνται στο παράρτημα IV, της βιομηχανικής χρήσης και των εξαγωγών προς εταιρείες διενέργειας συναλλαγών. Κατά τη διάρκεια της τριετούς περιόδου που καλύπτεται από την παρούσα έκθεση, κοινοποιήθηκε η χορήγηση 56 αδειών εξαγωγής για σκοπούς επιβολής του νόμου, 52 αδειών για επιστημονικούς σκοπούς/σκοπούς υγειονομικής περίθαλψης, ενώ οι υπόλοιπες (74) άδειες εκδόθηκαν για άλλους σκοπούς, κυρίως για εμπόρους και ιδιωτικές εταιρείες παροχής υπηρεσιών ασφαλείας. Θα πρέπει σε αυτό το πλαίσιο να επισημανθεί ότι δεν παρείχαν όλα τα κράτη μέλη πλήρη απολογισμό και/ή πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τους τελικούς χρήστες, και, συνεπώς, τα δεδομένα που αφορούν την τελική χρήση δεν συμφωνούν με τον συνολικό αριθμό των αδειών που αναφέρεται ανωτέρω.

3.6 Πολίτες της ΕΕ στο εξωτερικό

Το άρθρο 32 του κανονισμού προβλέπει ότι κατά την επανεξέταση αξιολογείται επίσης η ανάγκη συμπερίληψης των δραστηριοτήτων πολιτών της ΕΕ στο εξωτερικό στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, χωρίς αυτό να εντάσσεται αυστηρά στο πλαίσιο αξιολόγησης του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού. Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται οι τομείς στο

[33] Βλ. άρθρο 26 παράγραφος 4 του κανονισμού.

[34] Οι εξαγωγές δυνάμει της ενωσιακής γενικής άδειας εξαγωγής (παράρτημα V του κανονισμού) δεν περιλαμβάνονται στις πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των αδειών που χορήγησαν τα κράτη μέλη.

[35] Κατά τον χρόνο οριστικοποίησης της παρούσας έκθεσης, τρία κράτη μέλη της ΕΕ δεν είχαν υποβάλει στην Επιτροπή δεδομένα σχετικά με το εμπόριο για το έτος 2019.

πλαίσιο των οποίων θα μπορούσαν να αξιολογηθούν οι δραστηριότητες των εταιρειών που είναι εγκατεστημένες στην ΕΕ, των πολιτών της ΕΕ ή των κατοίκων κράτους μέλους της ΕΕ που δραστηριοποιούνται σε τρίτες χώρες. Πρόκειται για τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- **Μεσιτικές υπηρεσίες**, δηλαδή ο διακανονισμός της μεταφοράς εξοπλισμού μεταξύ τρίτων χωρών εκτός της ΕΕ, όταν τα αντικείμενα δεν εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της ΕΕ και οι εν λόγω δραστηριότητες διεξάγονται από οντότητες της ΕΕ εκτός της ΕΕ:

  Ο κανονισμός δεν απαγορεύει τις δραστηριότητες μεσιτείας για τα αντικείμενα του παραρτήματος ΙΙ ούτε ελέγχει τις δραστηριότητες μεσιτείας για τα αντικείμενα του παραρτήματος ΙΙΙ όταν αυτές διεξάγονται από μεσίτες που δραστηριοποιούνται εκτός της ΕΕ.

- **Δραστηριότητες προώθησης/εμπορίας** των σχετικών αντικειμένων και υπηρεσιών από οντότητες της ΕΕ εκτός της ΕΕ ή η διευκόλυνση αυτών των δραστηριοτήτων εμπορίας, για παράδειγμα μέσω της διοργάνωσης εκθέσεων όπλων, εκθέσεων για την προώθηση υπηρεσιών ασφαλείας και άλλων σχετικών εμπορικών ή άλλων εκθέσεων σε τρίτες χώρες:

  Το άρθρο 8 του κανονισμού απαγορεύει «σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα, περιλαμβανομένης της εταιρικής σχέσης, είτε κατοικεί ή είναι εγκατεστημένο σε κράτος μέλος είτε όχι, να εκθέτει ή να προσφέρει προς πώληση, σε εμπορική ή άλλη έκθεση που λαμβάνει χώρα στην Ένωση, αντικείμενα που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ» (η επισήμανση των συντακτών).

- **Παροχή τεχνικής βοήθειας** και εκπαίδευσης στη χρήση εξοπλισμού ή τεχνικών που χρησιμοποιούνται για σκοπούς επιβολής του νόμου, από οντότητες της ΕΕ προς στρατιωτικές δυνάμεις, δυνάμεις ασφαλείας ή αστυνομικές δυνάμεις ή σε μη κρατικούς φορείς, όπως ιδιωτικές εταιρείες παροχής υπηρεσιών ασφαλείας, σε τρίτες χώρες.

  Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού, απαγορεύεται «σε πάροχο τεχνικής βοήθειας ή σε μεσίτη να παρέχει ή να προσφέρει σε πρόσωπο, οντότητα ή φορέα σε τρίτη χώρα, εκπαίδευση στη χρήση αντικειμένων που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ». Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 15, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εκδίδουν ειδική άδεια για την παροχή «τεχνικής βοήθειας σχετικά» με τα αντικείμενα που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ. Η παροχή τεχνικής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, απαγορεύεται ή ελέγχεται μόνο όταν αφορά άμεσα εξοπλισμό που καλύπτεται από τον κανονισμό (το παράρτημα ΙΙ ή το παράρτημα ΙΙΙ). Τεχνική βοήθεια είναι δυνατόν να παρασχεθεί ανεξάρτητα από την προμήθεια εξοπλισμού που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

Δύο μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) που ασχολούνται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και συμμετέχουν στην αξιολόγηση στο πλαίσιο της επανεξέτασης επέστησαν την προσοχή στην περίπτωση πολιτών της ΕΕ που δραστηριοποιούνται εκτός της ΕΕ και έχουν εμπλακεί, για παράδειγμα, στην παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης στην ανάρμοστη ή καταχρηστική χρήση εξοπλισμού επιβολής του νόμου, στους τομείς της ασφάλειας και της επιβολής του νόμου. Επέστησαν επίσης την προσοχή στην περίπτωση εταιρειών που διοργανώνουν εμπορικές ή άλλες εκθέσεις όπλων σε τρίτες χώρες. Ειδικότερα, θεωρούν ότι θα πρέπει να καταργηθεί ο ισχύων γεωγραφικός περιορισμός που τίθεται στο άρθρο 8 και ότι θα πρέπει να απαγορεύεται σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, οντότητα ή φορέα της ΕΕ να προωθεί τα αντικείμενα που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ σε εμπορικές ή άλλες εκθέσεις, ανεξάρτητα από τη χώρα

στην οποία διοργανώνονται οι εν λόγω εκθέσεις. Επιπλέον, θεωρούν ότι θα πρέπει να θεσπιστούν έλεγχοι (είτε μέσω του κανονισμού είτε μέσω άλλων κατάλληλων μέτρων) για τη ρύθμιση της παροχής εκπαίδευσης ή κατάρτισης από όλα τα σχετικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, ώστε η παροχή της εν λόγω εκπαίδευσης ή κατάρτισης να μην προωθεί ούτε να περιλαμβάνει ανάρμοστες ή καταχρηστικές πολιτικές, πρακτικές ή τεχνικές που θα μπορούσαν να διευκολύνουν ή να χρησιμοποιηθούν για βασανιστήρια ή άλλη κακομεταχείριση σε τρίτες χώρες.

Η αντιμετώπιση των ζητημάτων που επισημαίνονται θέτει δυσκολίες σε σχέση με την εδαφική εμβέλεια της δικαιοδοσίας της ΕΕ. Καταρχήν, στο διεθνές δίκαιο, η δικαιοδοσία έχει εδαφικό χαρακτήρα και ένα κράτος δεν μπορεί να την ασκεί εκτός του εδάφους του, εκτός εάν αυτό επιτρέπεται δυνάμει κανόνα που απορρέει από το διεθνές εθιμικό δίκαιο ή από συνθήκη. Υπάρχουν, ωστόσο, κάποιες εξαιρέσεις από αυτήν την αρχή οι οποίες είναι συναφείς εν προκειμένω. Για παράδειγμα, το διεθνές δίκαιο επιτρέπει την επιβολή κυρώσεων για εξωεδαφικές δραστηριότητες των πολιτών ενός κράτους όταν πρόκειται για ποινικά αδικήματα που τελούνται εκτός του εδάφους του[36]. Στην περίπτωση εξαιρετικά σοβαρών εγκλημάτων που έχουν υπαχθεί στην έννοια της οικουμενικής δικαιοδοσίας, είτε βάσει πολυμερούς συνθήκης[37] είτε βάσει του διεθνούς εθιμικού δικαίου, όπως η γενοκτονία, τα εγκλήματα πολέμου, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και τα βασανιστήρια, ένα κράτος μπορεί να ασκήσει δικαιοδοσία ως προς τα εγκλήματα αυτά, ανεξάρτητα από τον τόπο τέλεσης του εγκλήματος και ανεξάρτητα από την ιθαγένεια του δράστη ή του θύματος.

Οι μονομερείς αποφάσεις για την άσκηση δικαιοδοσίας εκτός του εδάφους της ΕΕ θα πρέπει να εξετάζονται πολύ προσεκτικά με βάση το διεθνές δίκαιο και τη διεθνή πρακτική. Δεδομένου ότι το ερώτημα αν το κράτος μπορεί να ασκήσει νόμιμα εξωεδαφική δικαιοδοσία αποτελεί ζήτημα διεθνούς δικαίου, είναι σημαντική η δυναμική και αποτελεσματική προώθηση της καταπολέμησης του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια στα οικεία διεθνή φόρουμ, ώστε να επεκταθεί η παγκόσμια απόκριση στους στόχους που επιδιώκει να προωθήσει ο κανονισμός.

Θα μπορούσαν επίσης να διερευνηθούν άλλα κατάλληλα μέτρα, για παράδειγμα μέτρα που προάγουν την ενίσχυση της διαφάνειας και την ευαισθητοποίηση ή μέτρα που προωθούν την αποτελεσματική συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα[38]. Πράγματι, οι κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα ορίζουν ότι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν θα πρέπει να παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα τρίτων και θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τις δυσμενείς επιπτώσεις τους στα ανθρώπινα δικαιώματα. Η αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων στα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτεί τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη, τον μετριασμό τους και, κατά περίπτωση, την αποκατάσταση.

[36]Βλ. το άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο β) της Σύμβασης κατά των βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας του 1984 ([η οποία εγκρίθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1984 και τέθηκε σε ισχύ στις 26 Ιουνίου 1987] 1465 UNTS 112· «CAT»).

[37]Βλ. τις Συμβάσεις της Γενεύης I–IV (1949).

[38] Οι «Κατευθυντήριες αρχές για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα: εφαρμογή του πλαισίου "Προστασία, σεβασμός και επανόρθωση" των Ηνωμένων Εθνών» εκπονήθηκαν από τον ειδικό αντιπρόσωπο του γενικού γραμματέα για το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των διεθνικών εταιρειών και άλλων επιχειρήσεων. Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ενέκρινε τις κατευθυντήριες γραμμές με το ψήφισμα 17/4 στις 16 Ιουνίου 2011.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

4.1 Κριτήρια αξιολόγησης και πηγές δεδομένων

Η Επιτροπή, ενσωματώνοντας τα κριτήρια ουσιαστικής αξιολόγησης του άρθρου 32 του κανονισμού, αξιολόγησε τις επιδόσεις του κανονισμού σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της για τη βελτίωση της νομοθεσίας[39], συνεκτιμώντας τα ακόλουθα στοιχεία:

- *Συνάφεια:* Ο βαθμός στον οποίο οι συνολικοί στόχοι του κανονισμού, ο σχεδιασμός του και τα εθνικά μέτρα εφαρμογής που προβλέπονται στον κανονισμό ανταποκρίνονται στις προτεραιότητες της ΕΕ κατά τον χρόνο έκδοσης του κανονισμού καθώς και στις τρέχουσες προτεραιότητες της ΕΕ.
- *Αποδοτικότητα:* Ο βαθμός στον οποίο ο κανονισμός παράγει αποδοτικά αποτελέσματα. Το στοιχείο αυτό καλύπτει την αποδοτικότητα της εφαρμογής από τα κράτη μέλη και την εποπτεία από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ αξιολογείται, παράλληλα, κατά πόσον υφίστανται κενά ή επικαλύψεις στις απαιτήσεις πληροφόρησης που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν την αποτελεσματικότητα ή αποδοτικότητα του κανονισμού και το αν οι απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων είναι κατάλληλες και αναλογικές.
- *Αποτελεσματικότητα:* Ο βαθμός στον οποίο ο κανονισμός υλοποιεί τους στόχους του και τις προτεραιότητες της ΕΕ.
- *Συνοχή και συμπληρωματικότητα:* Ο βαθμός στον οποίο ο κανονισμός διευκολύνει τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα με άλλες συναφείς πρωτοβουλίες της ΕΕ και των κρατών μελών.
- *Ενωσιακή προστιθέμενη αξία:* Ο βαθμός στον οποίο ο κανονισμός προσδίδει αξία στα επιμέρους μέτρα που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι κύριες πηγές πληροφοριών για τη συλλογή στοιχείων για την αξιολόγηση ήταν γραπτά υπομνήματα, μεταξύ των οποίων μια μελέτη, έρευνες[40], συνεντεύξεις, καθώς και μια σύνοδο εργασίας με τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς.

Στη σύνοδο εργασίας των ενδιαφερόμενων φορέων έλαβαν μέρος πάνω από 30 συμμετέχοντες. Προέρχονταν από ευρύ φάσμα οργανισμών, συμπεριλαμβανόμενων των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διεθνών οργανισμών, όπως τα Ηνωμένα Έθνη και το Συμβούλιο της Ευρώπης, και ΜΚΟ.

Η αξιολόγηση των δεδομένων και των πληροφοριών που συνελέγησαν οδήγησε στα πορίσματα που ακολουθούν.

4.2 Συνάφεια

4.2.1 Πολιτικές εκτιμήσεις

Ο κανονισμός, όπως είχε αρχικά εγκριθεί το 2005, ανταποκρινόταν στην ανάγκη θέσπισης «ενωσιακών κανόνων για το εμπόριο με τις τρίτες χώρες, αντικειμένων που θα μπορούσαν να

[39] Βλ. https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_el.

[40] Έντεκα κράτη μέλη παρείχαν στοιχεία, ενώ στη δημόσια έρευνα που διεξήχθη συνεισέφεραν 15 συμμετέχοντες εκ των οποίων 8 προέρχονταν από το ευρύ κοινό, 4 από ΜΚΟ, 2 από τον ιδιωτικό τομέα και 1 από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η Επιτροπή έλαβε επίσης παρατηρήσεις εκτός του πλαισίου της δημόσιας έρευνας.

χρησιμοποιηθούν για την επιβολή θανατικής ποινής, και αντικειμένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας». Οι κανόνες αυτοί είχαν ως στόχο να καλύψουν το κενό που είχε εντοπιστεί στους ενωσιακούς ελέγχους του εμπορίου οι οποίοι βασίζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα και αποτέλεσαν το πρώτο δεσμευτικό μέσο στον κόσμο το οποίο αντιμετώπιζε αυτό το ζήτημα ειδικά. Προκειμένου να διατηρηθεί η συνάφειά του, ο κανονισμός τροποποιήθηκε το 2011, το 2014 και το 2016.

Πέραν του ότι αποτελεί το πρώτο λειτουργικό πλαίσιο στον κόσμο για τη ρύθμιση του εμπορίου αντικειμένων που σχετίζονται με τα βασανιστήρια, η συνάφεια του κανονισμού σήμερα επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι αποτελεί πηγή έμπνευσης για εργασίες που διεξάγουν άλλες χώρες και οργανισμοί σε αυτόν τον τομέα. Ειδικότερα, ο κανονισμός ενέπνευσε την απόφαση των Ηνωμένων Εθνών για την εκπόνηση κοινών διεθνών προτύπων σχετικά με το εμπόριο εργαλείων βασανιστηρίων[41]. Ο κανονισμός θεωρείται επίσης ότι αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για την ανάπτυξη μέτρων σε επίπεδο περιφέρειας του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αντιμετώπιση του εμπορίου εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για βασανιστήρια, κακομεταχείριση και τη θανατική ποινή.

Η αντιληπτή συνάφεια αυτού του μέσου ενισχύεται περαιτέρω από το γεγονός ότι ορισμένα κράτη μη μέλη της ΕΕ έχουν επιλέξει να ακολουθήσουν το μοντέλο του κανονισμού, π.χ. η Ελβετία, η Βόρεια Μακεδονία και το Μαυροβούνιο, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο ανακοίνωσε επίσης ότι θα διατηρήσει τις διατάξεις του κανονισμού μετά την αποχώρησή του από την ΕΕ.

4.2.2 Συνάφεια των καλυπτόμενων αντικειμένων και υπηρεσιών

Ο κανονισμός καλύπτει επί του παρόντος ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων που σχετίζονται με τη θανατική ποινή και τα βασανιστήρια.

Όσον αφορά την κάλυψη αντικειμένων, δραστηριοτήτων και προσώπων από τον κανονισμό, το άρθρο 25 του κανονισμού ορίζει ότι κάθε κράτος μέλος μπορεί να απευθύνει στην Επιτροπή δεόντως αιτιολογημένο αίτημα για την προσθήκη αντικειμένων στο παράρτημα ΙΙ, το παράρτημα ΙΙΙ ή το παράρτημα IV. Κατά τη διάρκεια της περιόδου που εξετάζεται, δεν υποβλήθηκε κανένα τέτοιο αίτημα.

Δύο ΜΚΟ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίες συμμετείχαν στη διαδικασία επανεξέτασης, θεωρούν ειδικότερα ότι ο κανονισμός θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις αλλαγές στη διεθνή αγορά υπηρεσιών ασφαλείας, όπου σημειώνονται συχνά τεχνολογικές εξελίξεις και εξελίξεις που αφορούν την ίδια την αγορά. Κατά την άποψή τους, ο κανονισμός θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη τις αλλαγές στη φύση της χρήσης, καθώς και την κατάχρηση, του εξοπλισμού επιβολής του νόμου. Συζητήθηκε επίσης η ειδική περίπτωση της μετονομασίας προϊόντων με σκοπό την καταστρατήγηση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού, ως ζήτημα που προκαλεί ανησυχία και επιβεβαιώνει την ανάγκη για τακτική επικαιροποίηση των καταλόγων των καλυπτόμενων αντικειμένων. Σύμφωνα με τις εν λόγω ΜΚΟ, ορισμένα από τα αντικείμενα που απαριθμούνται επί του παρόντος στο παράρτημα ΙΙΙ θα μπορούσαν να μετακινηθούν στο παράρτημα ΙΙ, όπως για παράδειγμα όπλα ηλεκτροσόκ άμεσης επαφής (συμπεριλαμβανομένων των ράβδων και των ασπίδων ηλεκτροσόκ και των αναισθητοποιητικών όπλων), ενώ θα μπορούσε να αποδειχθεί χρήσιμη και η προσθήκη άλλων αντικειμένων όπως οι κουκούλες και τα καλύμματα των ματιών για

[41] Ψήφισμα A/73/L.94: «Towards torture-free trade: examining the feasibility, scope and parameters for possible common international standards» («Προς την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια: εξέταση της σκοπιμότητας, του πεδίου εφαρμογής και των παραμέτρων για ενδεχόμενα κοινά διεθνή πρότυπα»), το οποίο εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 28 Ιουνίου 2019.

τους φυλακισμένους, οι καρέκλες καταστολής, τα πλαίσια και τα κρεβάτια με ιμάντες, τα οποία προορίζονται για σκοπούς επιβολής του νόμου. Κατά την άποψη των εν λόγω ΜΚΟ, όσον αφορά το παράρτημα III, στα ελεγχόμενα αντικείμενα που θα μπορούσαν να προστεθούν περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι «κοινές χειροπέδες», φορητά όπλα κρούσης και ορισμένα όπλα με βλήματα κινητικής κρούσης.

Οι παράγοντες ελέγχου ταραχών αποτελούν ειδικό ζήτημα. Τα τελευταία χρόνια, έχει σημειωθεί αύξηση στη διαθεσιμότητα και τη χρήση τους. Δύο ΜΚΟ στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίες συμμετείχαν στην αξιολόγηση κατά τη διαδικασία της επανεξέτασης, θεωρούν ότι οι παράγοντες ελέγχου ταραχών δεν καλύπτονται επαρκώς από τον κανονισμό, καθώς υπάρχει ορισμένος βαθμός ανακολουθίας με τον «κοινό στρατιωτικό κατάλογο της ΕΕ»[42]. Κατά την εκπόνηση (και την αναθεώρηση) του κανονισμού, αντικείμενα που καλύπτονταν ήδη από άλλες πράξεις της ΕΕ αποκλείστηκαν ειδικώς από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Στην πράξη, ο αποκλεισμός αυτός είχε ως αποτέλεσμα ο κανονισμός να καλύπτει τον έλεγχο ορισμένων παραγόντων ελέγχου ταραχών, όπως το σπρέι πιπεριού και το OC (oleoresin capsicum - βάλσαμο κοκκινοπίπερου) αλλά όχι αυτών που περιλαμβάνονται στον κοινό στρατιωτικό κατάλογο. Οι ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα οι οποίες συμμετείχαν στη διαδικασία της επανεξέτασης επισήμαναν ότι αυτοί οι παράγοντες ελέγχου ταραχών, οι οποίοι επί του παρόντος δεν καλύπτονται από τον κανονισμό, χρησιμοποιούνται συχνά για τη διευκόλυνση ή τη διάπραξη βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης ή εσωτερικής καταστολής.

Όσον αφορά τα αντικείμενα του παραρτήματος IV, ο κανονισμός απαριθμεί ορισμένες χημικές ουσίες/φάρμακα τα οποία προορίζονται για διάσωση ή για τη βελτίωση της ζωής και της υγείας ασθενών, αλλά τα οποία ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν σε θανατηφόρο ένεση. Σύμφωνα με οργάνωση αντικείμενο της οποίας είναι η πρόληψη της αθέμιτης χρήσης φαρμάκων σε θανατηφόρες ενέσεις, ο κανονισμός καλύπτει 2 από τα 14 φάρμακα που περιλαμβάνονται επί του παρόντος στα πολιτειακά και ομοσπονδιακά πρωτόκολλα των ΗΠΑ για τη θανατηφόρο ένεση. Σε αντίθεση με τα αντικείμενα που απαριθμούνται στα παραρτήματα II και III, αυτά τα είδη χημικών ουσιών και φαρμάκων επιτελούν την ουσιαστική λειτουργία της διάσωσης και, συνεπώς, τυχόν μέτρα που ενδέχεται να περιορίσουν το εμπόριο αυτών των αντικειμένων πρέπει να αξιολογούνται προσεκτικά ώστε να αποφεύγονται αρνητικές επιπτώσεις στο εμπόριο νόμιμου ιατροφαρμακευτικού υλικού. Σε σχέση με αυτό το ζήτημα, αξίζει να σημειωθεί το καθεστώς αυτορρύθμισης που έχουν θεσπίσει πολλές εταιρείες της ΕΕ, οι οποίες εφαρμόζουν εκουσίως διάφορα πρωτόκολλα διανομής τα οποία, σύμφωνα με διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων, αποτρέπουν την ανάρμοστη χρήση φαρμάκων που εξάγονται από την ΕΕ.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της συνάφειας των καλυπτόμενων αντικειμένων και υπηρεσιών, θα μπορούσε επίσης να ληφθεί υπόψη το ενδεχόμενο συμπερίληψης στον κανονισμό μιας στοχευμένης ρήτρας για την τελική χρήση ή μιας γενικής ρήτρας. Οι ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα που συμμετείχαν στη διαδικασία επανεξέτασης, καθώς και μια αρχή κράτους μέλους, τάχθηκαν υπέρ της συμπερίληψης μιας τέτοιας ρήτρας. Πιο συγκεκριμένα, μια ρήτρα αυτού του είδους θα επέτρεπε στα επιμέρους κράτη μέλη να ανακόψουν συγκεκριμένη μεταφορά ενός ορισμένου αντικειμένου το οποίο δεν περιλαμβάνεται ειδικώς στα παραρτήματα II και III του κανονισμού. Θα πρέπει να

[42] Κοινός στρατιωτικός κατάλογος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 17 Φεβρουαρίου 2020 (εξοπλισμός που καλύπτεται από την κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των εξαγωγών στρατιωτικής τεχνολογίας και εξοπλισμού) (ΚΕΠΠΑ) (2020/C 85/01), ΕΕ C 85-1 της 13.3.2020).

αποδεικνύεται ότι το αντικείμενο αυτό δεν έχει απολύτως καμία άλλη πρακτική χρήση εκτός από την επιβολή της θανατικής ποινής, βασανιστηρίων ή άλλης μορφής κακομεταχείρισης. Η ρήτρα θα μπορούσε επίσης να καλύπτει περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η δυνητική μεταφορά του αντικειμένου που δεν περιλαμβάνεται σε κατάλογο θα είχε ως αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί για τέτοιους σκοπούς.

Όσον αφορά τις υπηρεσίες που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, δηλαδή τις μεσιτικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες τεχνικής βοήθειας, κατάρτισης και διαφήμισης που σχετίζονται με τα αγαθά που καλύπτονται από τον κανονισμό, από την αξιολόγηση δεν προέκυψαν ενδείξεις ότι απαιτείται τροποποίηση ως προς το σημείο αυτό. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η παροχή τεχνικής βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, απαγορεύεται ή ελέγχεται μόνο όταν αφορά άμεσα εξοπλισμό που καλύπτεται από τον κανονισμό (το παράρτημα ΙΙ ή το παράρτημα ΙΙΙ).

4.2.3 Συνάφεια της συμπερίληψης του ενδοενωσιακού εμπορίου

Κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού, διατυπώθηκαν προτάσεις για τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού, ώστε να καλύπτει το ενδοενωσιακό εμπόριο των αντικειμένων που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ και το παράρτημα ΙΙΙ, καθώς και την εισαγωγή των αντικειμένων του παραρτήματος ΙΙΙ στην ΕΕ. Ο κανονισμός αρχικά ανταποκρινόταν στη σκέψη ότι «είναι σκόπιμο να θεσπιστούν ενωσιακοί κανόνες για το εμπόριο με τις τρίτες χώρες, αντικειμένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή θανατικής ποινής, και αντικειμένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας». Αυτή η έμφαση στις σχέσεις με τρίτες χώρες καθοριζόταν με σαφήνεια στο προοίμιο, το οποίο ορίζει ότι «τα μέτρα του παρόντος κανονισμού έχουν ως στόχο να εμποδίσουν τόσο τη θανατική ποινή, όσο και τα βασανιστήρια και κάθε άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία σε τρίτες χώρες. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν περιορισμούς στις συναλλαγές με τρίτες χώρες όσον αφορά αντικείμενα που είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή της θανατικής ποινής ή για βασανιστήρια και άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Δεν θεωρείται αναγκαίο να καθιερωθούν παρόμοιοι έλεγχοι στις συναλλαγές στο εσωτερικό της Ένωσης, εφόσον στα κράτη μέλη δεν ισχύει η θανατική ποινή, και τα κράτη μέλη θα έχουν θεσπίσει τα κατάλληλα μέτρα για την απαγόρευση και την πρόληψη βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας.»

Δύο ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, με εξειδικευμένες γνώσεις στο εμπόριο αντικειμένων που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή βασανιστηρίων ή άλλης κακομεταχείρισης τάχθηκαν υπέρ της άποψης ότι το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού θα πρέπει να διευρυνθεί προκειμένου να καλύψει την εισαγωγή στην ΕΕ ή την ενδοενωσιακή μεταφορά εξοπλισμού επιβολής του νόμου και των σχετικών αντικειμένων που χρησιμοποιούνται για νόμιμους σκοπούς επιβολής του νόμου, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά.

Ο κανονισμός εστιάζει σαφώς στον περιορισμό του εμπορίου με τις τρίτες χώρες. Συνεπώς, ο έλεγχος της εισαγωγής στην ΕΕ και της ενδοενωσιακής μεταφοράς εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για σκοπούς επιβολής του νόμου με στόχο την αντιμετώπιση εικαζόμενων περιπτώσεων βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας εντός της ΕΕ μέσω του κανονισμού δεν φαίνεται να συνάδει με τους καθορισμένους στόχους του κανονισμού. Ως προς αυτό το ζήτημα, καταλληλότερα μπορούν να θεωρηθούν άλλα εργαλεία και μέσα σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τα οποία βρίσκονται επί του παρόντος στη διάθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.3 Αποδοτικότητα

4.3.1 Άδειες και άρνηση χορήγησης άδειας

Με βάση τα δεδομένα που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση και στην προηγούμενη έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τις άδειες εξαγωγής το 2017 και το 2018[43] (βλ. ενότητα 3.5), πρέπει να επισημανθεί ότι σημαντικός αριθμός κρατών μελών (15) δεν κοινοποίησε καμία άδεια κατά τη διάρκεια της τριετούς περιόδου. Επιπλέον, ορισμένα κράτη μέλη κοινοποιούν πολύ περισσότερες άδειες από άλλα κράτη μέλη.

Από τα δεδομένα που παρουσιάζονται προκύπτει επίσης περιορισμένος αριθμός περιπτώσεων άρνησης χορήγησης αδειών για αντικείμενα (13 περιπτώσεις άρνησης από 4 κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της τριετούς περιόδου), ενώ δεν υπήρξαν άδειες (ούτε περιπτώσεις άρνησης χορήγησης άδειας) με αντικείμενο τις υπηρεσίες που καλύπτονται από τον κανονισμό. Η εφαρμογή αποτελεί ευθύνη των αρμόδιων αρχών κάθε κράτους μέλους. Επί του παρόντος, υπάρχουν ελάχιστες μόνο πληροφορίες σχετικά με ζητήματα όπως οι εθνικές διαδικασίες αξιολόγησης κινδύνου και η παρακολούθηση της τελικής χρήσης των αντικειμένων και των υπηρεσιών που εξάγονται.

Από τις πληροφορίες που παρουσιάζονται ανωτέρω, διαφαίνεται η ανάγκη για κάποια μορφή καθοδήγησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (π.χ. όσον αφορά τον ορισμό των καλυπτόμενων αντικειμένων, τις αξιολογήσεις κινδύνου, την άρνηση χορήγησης αδειών, τις κοινοποιήσεις κ.λπ.) και για παροχή περισσότερων πληροφοριών από τις αρμόδιες αρχές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται ο κανονισμός στην πράξη.

4.3.2 Εκθέσεις

Όπως επισημαίνεται στην ενότητα 3.3, το άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού καθορίζει τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων των αρμόδιων αρχών. Πέντε κράτη μέλη επιβεβαίωσαν ότι δημοσιεύουν ετήσιες εκθέσεις δραστηριοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 3 του κανονισμού, οι δημόσιες εκθέσεις «δεν θα περιλαμβάνουν πληροφορίες των οποίων την αποκάλυψη τα κράτη μέλη θεωρούν αντίθετη προς ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας τους».

Ο βαθμός λεπτομέρειας των στοιχείων που περιλαμβάνονται σε αυτές τις ετήσιες εκθέσεις δεν αφήνει πάντοτε περιθώρια για να αξιολογηθεί με ακρίβεια η εφαρμογή του κανονισμού σε εθνικό επίπεδο. Λιγοστά κράτη μέλη παρέχουν δημοσίως διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες για τον κίνδυνο των αντικειμένων ή των μέτρων παρακολούθησης για την επιτήρηση της τελικής χρήσης, ενώ δεν υποδεικνύουν τον όγκο ή την αξία των σχετικών αντικειμένων ούτε αν επιβλήθηκαν πρόστιμα για παραβιάσεις του κανονισμού. Ομοίως, διατίθενται ελάχιστες πληροφορίες σχετικά με τον μηχανισμό κοινοποίησης και διαβούλευσης του άρθρου 23.

Το άρθρο 26 παράγραφος 4 επιβάλλει στην Επιτροπή να δημοσιεύει ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων. Έχει δημοσιευτεί μία έκθεση, τον Οκτώβριο του 2019, σχετικά με τις άδειες εξαγωγής των κρατών μελών το 2017 και το 2018, ενώ εντός του 2020 θα εκδοθεί ακόμα μία έκθεση που θα καλύπτει το 2019. Το έντυπο της έκθεσης για το 2019 απαιτεί τη συμπερίληψη δεδομένων για ευρύ φάσμα ζητημάτων. Άλλες σχετικές πληροφορίες των οποίων η ενσωμάτωση στη συνολική διαδικασία της εκπόνησης ετήσιας έκθεσης θα

[43] COM(2019) 445 final.

μπορούσε να είναι χρήσιμη είναι, μεταξύ άλλων, οι πληροφορίες σχετικά με παραβιάσεις που εντοπίστηκαν και τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν. Επίσης, προκειμένου να διασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και άλλες πτυχές όπως η αξία και ο όγκος των εξαγωγών.

4.4 Αποτελεσματικότητα

Ο κανονισμός έχει εκπληρώσει τον ειδικό στόχο που συνίσταται στον αποτελεσματικότερο έλεγχο του εμπορίου της ΕΕ με τρίτες χώρες όσον αφορά αντικείμενα δυνάμενα να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή της θανατικής ποινής ή για την επιβολή βασανιστηρίων ή άλλης σκληρής, ταπεινωτικής ή απάνθρωπης μεταχείρισης ή τιμωρίας. Σύμφωνα με μια αρχή κράτους μέλους, ο κανονισμός έχει διευκολύνει την κατάσχεση σχετικών αντικειμένων, ενώ έχει αποτρέψει εμπόρους από το να επιχειρούν να εξαγάγουν απαγορευμένα αντικείμενα (όπως αποδεικνύεται από την περιορισμένη, συνολικά, έκταση του εμπορίου τέτοιων ειδών).

Ωστόσο, θα ήταν επωφελής η παροχή περισσότερων πληροφοριών σχετικά με την επιβολή κυρώσεων από τα κράτη μέλη της ΕΕ, σύμφωνα με το άρθρο 33 του κανονισμού, προκειμένου να αξιολογείται καλύτερα ο βαθμός στον οποίο εντοπίζονται και τιμωρούνται, με την επιβολή κυρώσεων, οι παραβιάσεις του κανονισμού. Μολονότι η Επιτροπή έχει διαμορφώσει σχεδόν πλήρη εικόνα της εθνικής νομοθεσίας που έχει θεσπιστεί στα κράτη μέλη της ΕΕ σχετικά με τις κυρώσεις που επιβάλλονται για παραβιάσεις του κανονισμού, δεν διαθέτει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον έχουν επιβληθεί αυτές οι κυρώσεις από τις αρμόδιες αρχές σε συγκεκριμένες περιπτώσεις παραβίασης.

Ο ευρύτερος στόχος που συνίσταται στη συμβολή στην παρεμπόδιση της θανατικής ποινής και στην πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας σε τρίτες χώρες είναι δυσκολότερο να αξιολογηθεί, καθώς υπάρχουν πολλοί άλλοι συμβάλλοντες παράγοντες. Ο περιορισμός του εμπορίου αυτών των αντικειμένων και υπηρεσιών αποτελεί ένα μόνο στοιχείο της καταπολέμησης των βασανιστηρίων. Επίσης, η επιβολή βασανιστηρίων και άλλης κακομεταχείρισης δεν εξαρτάται μόνο από τη χρήση εξελιγμένων εργαλείων· συχνά χρησιμοποιούνται τα πλέον βασικά και εύκολα προσβάσιμα μέσα, π.χ. ράβδοι, ρόπαλα, κοινές χειροπέδες και υπέρμετρη σωματική δύναμη.

4.5 Συνοχή και συμπληρωματικότητα

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα, ο κανονισμός κάνει ειδική αναφορά σε άλλες σχετικές πράξεις ή πλαίσια της ΕΕ και αποκλείει ρητώς από το πεδίο εφαρμογής του τα αντικείμενα που καλύπτονται από τις εν λόγω πράξεις και πλαίσια. Ο κανονισμός καλύπτει υλικά που δεν περιλαμβάνονται σε καμία άλλη νομική πράξη και, από αυτήν την άποψη, είναι συμπληρωματικός προς άλλα ευρωπαϊκά κανονιστικά πλαίσια. Ο κανονισμός αποφεύγει τη στόχευση αντικειμένων που σχετίζονται με άλλους κανονισμούς και για τα οποία υπάρχει ήδη σύστημα χορήγησης άδειας, δηλαδή:

i. πυροβόλα όπλα που διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 258/2012·
ii. είδη διπλής χρήσης που διέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 428/2009·

iii. αντικείμενα που διέπονται από την κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ και τον οικείο κοινό στρατιωτικό κατάλογο[44].

Μολονότι αυτή η προσέγγιση για τη διασφάλιση συμπληρωματικότητας μεταξύ των μέσων ελέγχου των εξαγωγών έχει αποβεί σε μεγάλο βαθμό επιτυχής, έχουν προκύψει ορισμένες ανακολουθίες. Όπως επισημαίνεται ανωτέρω, αυτό ισχύει στην περίπτωση των παραγόντων ελέγχου ταραχών. Ορισμένοι από αυτούς, όπως το σπρέι πιπεριού και το βάλσαμο κοκκινοπίπερου (OC), έχουν περιληφθεί στον κανονισμό, ενώ δεν έχουν περιληφθεί άλλοι που απαριθμούνται στον κοινό στρατιωτικό κατάλογο, όπως τα δακρυγόνα αέρια (αέριο CS, αέριο CR και αέριο CN), μολονότι χρησιμοποιούνται συχνά για τη διευκόλυνση ή τη διάπραξη βασανιστηρίων και άλλων μορφών κακομεταχείρισης. Θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθούν τρόποι με τους οποίους θα διασφαλιστεί καλύτερα η μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των δύο πράξεων, η ομοιογένεια των διαδικασιών έγκρισης των αδειών και η αποστολή κοινοποιήσεων των περιπτώσεων άρνησης χορήγησης αδειών στο πλαίσιο αμφότερων των συστημάτων ελέγχου.

Ομοίως, μολονότι η ΕΕ έχει επιβάλει εμπάργκο όπλων προκειμένου να ανταποκριθεί ρητώς σε περιπτώσεις «εσωτερικής καταστολής» και έχει, για τον σκοπό αυτό, καταρτίσει κατάλογο εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για «εσωτερική καταστολή», ο κατάλογος αυτός δεν περιλαμβάνει αντικείμενα που καλύπτονται από τον κανονισμό. Θα μπορούσε να διερευνηθεί η πιθανότητα ρητής συμπερίληψης ορισμένων αντικειμένων του παραρτήματος III, τα οποία διέπονται από τον κανονισμό, στο πεδίο εφαρμογής των εμπάργκο με ειδική αναφορά σε ανησυχίες που σχετίζονται με «εσωτερική καταστολή».

Όσον αφορά τον ευρύτερο στόχο του που άπτεται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ΕΕ, ο κανονισμός είναι σε μεγάλο βαθμό συνεκτικός και συμπληρωματικός προς άλλες σχετικές πράξεις και πρωτοβουλίες της ΕΕ. Υπάρχει, ωστόσο, περιθώριο για μεγαλύτερες συνέργειες μεταξύ αφενός των εργασιών παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες και αφετέρου των ελέγχων της τελικής χρήσης των αντικειμένων και των υπηρεσιών που εξάγονται στο πλαίσιο του κανονισμού.

Έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός συνοχής και συμπληρωματικότητας με πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο (Συμμαχία για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια, Συμβούλιο της Ευρώπης). Τα τελευταία τρία έτη, η Ευρωπαϊκή Ένωση (τόσο σε τεχνικό όσο και σε διπλωματικό επίπεδο) πρωτοστατεί στις πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση των κυβερνήσεων σε διεθνές επίπεδο όσον αφορά το εμπόριο εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για βασανιστήρια, κακομεταχείριση και επιβολή της θανατικής ποινής. Η ΕΕ έχει συμβάλει ενεργά στην ανάπτυξη διεθνών μέτρων για την καταπολέμηση του εμπορίου αυτού του είδους, ιδίως μέσω της παροχής στήριξης για τη σύσταση της Συμμαχίας για την καταπολέμηση του εμπορίου ειδών που χρησιμοποιούνται για βασανιστήρια. Οι εργασίες αυτές κορυφώθηκαν με την έγκριση του ψηφίσματος με τίτλο «Towards torture-free trade: examining the feasibility, scope and parameters for possible common international standards», από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 28 Ιουνίου 2019.

[44] Βλ. τον κοινό στρατιωτικό κατάλογο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 17 Φεβρουαρίου 2020 (εξοπλισμός που καλύπτεται από την κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών κανόνων που διέπουν τον έλεγχο των εξαγωγών στρατιωτικής τεχνολογίας και εξοπλισμού) (ΚΕΠΠΑ) (2020/C 85/01), ΕΕ C 85-1 της 13.3.2020, σ. 1.

Σε περιφερειακό επίπεδο, ο κανονισμός έχει αποτελέσει πηγή έμπνευσης για την ανάπτυξη δυνητικών μέτρων ελέγχου του εμπορίου σε επίπεδο περιφέρειας του Συμβουλίου της Ευρώπης σε αυτόν τον τομέα.

4.6 Ενωσιακή προστιθέμενη αξία

Η ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία αφορά τις μεταβολές που αποδίδονται σε παρέμβαση της ΕΕ και είναι μεγαλύτερες από εκείνες που θα μπορούσαν ευλόγως να αναμένονται από τη δράση των κρατών μελών σε εθνικό επίπεδο.

Το εμπόριο εμπίπτει σε έναν τομέα που υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ δυνάμει του άρθρου 207 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ενωσιακή προστιθέμενη αξία του κανονισμού είναι προφανής, δεδομένου ότι ο κανονισμός εμπίπτει σε έναν τομέα στον οποίο η ΕΕ διαθέτει αποκλειστικές αρμοδιότητες και οι στόχοι του κανονισμού μπορούν, κατ' επέκταση, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης.

Μολονότι ο κανονισμός επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν πρόσθετα μέτρα, τα μέτρα που προβλέπονται από τον κανονισμό μπορούν να θεωρηθούν εν γένει κατάλληλα. Πέντε κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ή διατηρήσει πρόσθετα μέτρα σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 14 του κανονισμού.

4.7 Συντονιστική ομάδα κατά των βασανιστηρίων (ATCG)

Η νομική βάση της ATCG βρίσκεται στον ίδιο τον κανονισμό. Τελεί υπό την προεδρία της Επιτροπής και η σύνθεσή της περιορίζεται σε έναν μόνον εκπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος. Η ATCG καλύπτει ένα ειδικό, αλλά περιορισμένο, σύνολο καθηκόντων: Μπορεί να εξετάσει ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με διοικητικές πρακτικές. Η ACTG μπορεί να συμβουλεύεται, σε ad hoc βάση, εξαγωγείς, μεσίτες, παρόχους τεχνικής βοήθειας και άλλους σημαντικούς παράγοντες που αφορά ο κανονισμός. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 48 του κανονισμού, η ACTG έχει συγκεκριμένο ρόλο στην προετοιμασία κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, καθώς ζητείται επισήμως η γνώμη των κρατών μελών μέσω της ATCG επί σχεδίων κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που υποβάλλει η Επιτροπή σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στη διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.

Βάσει των πορισμάτων της παρούσας έκθεσης και σύμφωνα με την εντολή της, η ATCG θα μπορούσε, για παράδειγμα, να συμμετέχει σε περισσότερες διεξοδικές συζητήσεις σε σχέση με ζητήματα όπως πιθανές παραβιάσεις του κανονισμού ή περιπτώσεις που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ανησυχία. Η ανάλυση της εφαρμογής του άρθρου 23 από τα κράτη μέλη (κοινοποίηση αποφάσεων άρνησης χορήγησης αδειών, διαβούλευση με άλλα κράτη μέλη και μέτρα για την παροχή πληροφοριών) αποτελεί ένα εξίσου σημαντικό στοιχείο στο οποίο θα μπορούσαν να επικεντρώνονται τακτικά οι εργασίες της ATCG[45].

[45] Το άρθρο 23 απαιτεί από τα κράτη μέλη να ειδοποιούν την Επιτροπή και όλα τα άλλα κράτη μέλη για τις αποφάσεις που λαμβάνουν με αντικείμενο την άρνηση χορήγησης ή την ακύρωση αδειών στο πλαίσιο του κανονισμού για την εξαγωγή ή τη διαμετακόμιση αντικειμένων ή την παροχή τεχνικής βοήθειας ή μεσιτικών υπηρεσιών. Απαιτεί επίσης από τα κράτη να ενημερώνουν και να διαβουλεύονται με τα οικεία κράτη μέλη εάν εξετάζουν το ενδεχόμενο να χορηγήσουν άδεια για πράξη «ουσιαστικά πανομοιότυπη» με πράξη για την οποία άλλο κράτος μέλος είχε αρνηθεί να χορηγήσει άδεια ή είχε ακυρώσει χορηγηθείσα άδεια. Τέλος, το άρθρο 23 απαιτεί από τα κράτη που χορηγούν άδεια για μια τέτοια «ουσιαστικά πανομοιότυπη» πράξη να ενημερώνουν την Επιτροπή και όλα τα κράτη μέλη για την απόφασή τους και να εξηγούν τους λόγους της απόφασης.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

Ο κανονισμός θεσπίστηκε με στόχο τη δημιουργία ενός μέσου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εμπόριο με τρίτες χώρες αντικειμένων και υπηρεσιών δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Έχει συμβάλει αποφασιστικά στην προαγωγή του **σεβασμού της ανθρώπινης ζωής και των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.**

Ο κανονισμός καλύπτει το κενό που είχε εντοπιστεί στους ενωσιακούς ελέγχους του εμπορίου οι οποίοι βασίζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Έχει **συμβάλει θετικά** στην εκπλήρωση του κύριου στόχου της λήψης αποτελεσματικών, συγκεκριμένων μέτρων για την καταπολέμηση των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας. Δεδομένου ότι αποτελεί το πρώτο, παγκοσμίως, νομικά δεσμευτικό κανονιστικό μέσο σε αυτόν τον τομέα, **χρησίμευσε επίσης και ως παράδειγμα για την ανάπτυξη παρεμφερών μέτρων στον τομέα του εμπορίου** από τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

Η επανεξέταση επιβεβαίωσε ότι, συνολικά, ο κανονισμός **εφαρμόζεται με ικανοποιητικό τρόπο** και εξακολουθεί να είναι κατάλληλος για τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται. Θεωρείται αρκούντως αυστηρός, επομένως, δεν κρίνεται αναγκαία, σε αυτό το στάδιο, μια πλήρης επικαιροποίηση σε επίπεδο νομοθεσίας. Ωστόσο, η επανεξέταση κατέδειξε ότι θα μπορούσε να διερευνηθεί περαιτέρω η λήψη μη νομοθετικών μέτρων για την ενίσχυση της αποτελεσματικότερης εφαρμογής ορισμένων διατάξεων του κανονισμού.

Όσον αφορά το φάσμα των αντικειμένων που καλύπτονται από τον κανονισμό, θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις **εξελίξεις στην τεχνολογία και στην αγορά** και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές στο είδος της χρήσης, και την κατάχρηση, του εξοπλισμού επιβολής του νόμου. Θα μπορούσαν επίσης να εξεταστούν περαιτέρω οι ανακολουθίες με άλλα συναφή μέσα της ΕΕ (κοινή θέση 2008/944/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου της ΕΕ και εμπάργκο όπλων που έχουν επιβληθεί ειδικώς για την αντιμετώπιση περιπτώσεων «εσωτερικής καταστολής»). Θα πρέπει επίσης να συνεχιστεί η προσεκτική αξιολόγηση της στάθμισης των ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων έναντι της ανάγκης για προστασία του εμπορίου νόμιμου **ιατροφαρμακευτικού υλικού που σώζει ζωές**, κατά την αποτίμηση της δυνατότητας (ή μη) επικαιροποίησης του φάσματος των καλυπτόμενων χημικών ουσιών.

Προκειμένου τα διευκολυνθούν τα κράτη μέλη ώστε να εφαρμόζουν αποτελεσματικότερα και με μεγαλύτερη συνέπεια/ομοιογένεια τον κανονισμό σε βασικούς τομείς ή τομείς που παρουσιάζουν προκλήσεις, ενδέχεται να είναι αναγκαία η παροχή **καθοδήγησης** σχετικά με την πρακτική εφαρμογή ορισμένων πτυχών του κανονισμού, όπως ο ορισμός των αντικειμένων που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα, τα πρωτόκολλα των εμπορικών και άλλων εκθέσεων, η αξιολόγηση κινδύνου, η άρνηση χορήγησης αδειών και οι κοινοποιήσεις. Θα πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω τρόποι για τη στενότερη **παρακολούθηση** πιθανών παραβιάσεων του κανονισμού και της **τελικής χρήσης** των αντικειμένων που εξάγονται. Υπάρχει επίσης περιθώριο για μεγαλύτερες **συνέργειες** —οι οποίες και θα μπορούσαν να διερευνηθούν περαιτέρω— μεταξύ αφενός των εργασιών παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τρίτες χώρες και αφετέρου των ελέγχων της τελικής χρήσης των αντικειμένων και των υπηρεσιών που εξάγονται στο πλαίσιο του κανονισμού.

Αναγνωρίζεται επίσης η ανάγκη για **μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία** (ιδίως με τη δημοσίευση ετήσιων εκθέσεων δραστηριοτήτων). Επίσης, η επανεξέταση αναδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της **ανταλλαγής πληροφοριών** σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται ο κανονισμός, ιδίως σε σχέση με τη διενέργεια αξιολογήσεων κινδύνου και την

πολιτική αδειοδότησης. Χρήσιμη θα μπορούσε να είναι η ενσωμάτωση πρόσθετων σχετικών πληροφοριών στη διαδικασία της εκπόνησης ετήσιας έκθεσης, όπως στοιχεία σχετικά με τις παραβιάσεις και τα πρόστιμα.

Θα πρέπει να ενθαρρύνεται **μια πιο συστηματική αλληλεπίδραση με μη κυβερνητικές οργανώσεις, διεθνείς οργανισμούς και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη** που διαθέτουν εξειδικευμένες σχετικές γνώσεις, μεταξύ άλλων μέσω της υποβολής εκθέσεων, ενημερωτικών εγγράφων ή άλλων πληροφοριών που σχετίζονται με τον κανονισμό και την εφαρμογή του. Αυτό θα διευκόλυνε την αυστηρότερη παρακολούθηση και τον εντοπισμό περιπτώσεων πιθανών παραβιάσεων, καθώς και την τροφοδότηση των εθνικών διαδικασιών αξιολόγησης κινδύνου.

Για την εξέταση των ζητημάτων που επισημάνθηκαν και για τη συλλογή περαιτέρω στοιχείων και γνωμοδοτήσεων εμπειρογνωμόνων, η Επιτροπή προτείνει τη σύσταση **ομάδας εμπειρογνωμόνων**. Η ομάδα αυτή θα μπορούσε να συγκροτείται, πέραν των εξειδικευμένων εμπειρογνωμόνων από τις οικείες μη κυβερνητικές οργανώσεις (συγκεκριμένα όσων εργάζονται στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ελέγχου των όπλων), από εμπειρογνώμονες από διεθνείς οργανισμούς, την ακαδημαϊκή κοινότητα και τη βιομηχανία. Η ομάδα θα παρέχει τακτικά στήριξη στην Επιτροπή για τη διερεύνηση νέων οδών για την ενίσχυση της συμμόρφωσης και της αποτελεσματικότητας του κανονισμού και της εφαρμογής του. Τα καθήκοντά της θα συνίστανται στην παροχή ευρείας εμπειρογνωσίας η οποία θα λειτουργεί συμπληρωματικά προς τον ρόλο της ATCG, στην παροχή ουσιωδών πληροφοριών για την προώθηση της συζήτησης σχετικά με την πολιτική και την εφαρμογή και στη διευκόλυνση της συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε συνεχή διάλογο.

Θα μπορούσε επίσης να διερευνηθεί η θέσπιση μη νομοθετικών μέτρων για την αποτροπή της άσκησης ορισμένων ακατάλληλων δραστηριοτήτων από **πολίτες της ΕΕ και εταιρείες με έδρα στην ΕΕ που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό** (όπως η προώθηση ή εμπορία αντικειμένων και υπηρεσιών και η παροχή τεχνικής βοήθειας και εκπαίδευσης για ανάρμοστη ή καταχρηστική χρήση εξοπλισμού επιβολής του νόμου). Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας και την ευαισθητοποίηση ή μέτρα που προωθούν την αποτελεσματική συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα.